

Закон за инспекцијата на труд

- консолидиран текст -

(Службен весник бр. 35/1997, 29/2002, 36/2011, 164/2013, 44/2014, 33/2015, 147/2015, 21/2018, 317/2020)

Член 1

Со овој закон се уредуваат организацијата и работата на Државниот инспекторат за труд (во натамошниот текст: Инспекторат) кој врши инспекциски надзор над примената на законите и другите прописи за работни односи, вработување и заштита при работа и на колективните договори, договорите за работа и другите акти, со кои се уредуваат и остваруваат правата, обврските и одговорностите на работниците и работодавците во областа на работните односи, вработувањето и заштитата при работа, како и инспекциски надзор над вршењето на нерегистрираната дејност.

Член 2

Како „работи на инспекцискиот надзор“, во смисла на овој закон, се сметаат управните и други мерки, кои во согласност со закон ги преземаат инспекторите на труд во вршењето на инспекцискиот надзор.

Како „пропис“, во смисла на овој закон, се смета секој закон и подзаконски акт, колективен договор, договор за работа како и други акти на работодавецот со кој се утврдени правата, обврските и одговорностите од областа на работните односи, вработувањето и заштита при работа.

Член 3

Инспекторатот е орган во состав на Министерството за труд и социјална политика.

Инспекторатот има својство на правно лице, со сопствена буџетска сметка како буџетски корисник од прва линија, самостојно спроведува постапки за вработување согласно со закон и одлучува за правата и обврските од работен однос.

Со Инспекторатот раководи директор на Државниот инспекторат за труд.

Член 4

Инспекторатот обезбедува единствено спроведување на прописите и мерките од областа на работните односи и заштита при работа, и прописите од областа на забрана и спречување на вршењето на нерегистрираната дејност и е одговорен за нивното спроведување во рамките на својата надлежност.

Инспекторатот се грижи за унапредување на инспекцискиот надзор и за стручно усовршување на инспекторите.

Член 5

Работите на инспекцискиот надзор во рамките на надлежностите на Инспекторатот утврдени со закон, непосредно ги вршат државни инспектори на труд (во натамошниот текст: инспектор).

На инспекторот не може да му се доверат други работи кои ќе бидат пречка за вршење на неговата основна работа или на било кој начин ќе му наштетат на угледот и непристрасноста во вршењето на неговата функција.

Член 6

Инспекторот е самостоен во вршењето на инспекцискиот надзор и во преземањето на управни и други мерки утврдени со закон.

Член 7

Избришан

Член 8

Покрај условите предвидени со Законот за инспекциски надзор, инспекторот треба да има завршено еден од следниве факултети: правен, машински, градежен, архитектонски, електро, технолошки факултет или факултет за заштита при работа.

Член 9

Во постапката при вршење инспекциски надзор ќе се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, Законот за инспекцискиот надзор и Законот за забрана и спречување на вршење на нерегистрирана дејност, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Инспекторот е одговорен ако пропушти да изврши обврски или да преземе мерки, кои по законот бил должен да ги изврши, односно преземе, во постапката на надзорот.

Инспекторот не смее да врши надзор кај работодавецот каде што тој или член на неговото потесно семејство е сопственик или сосопственик, член на управниот одбор, директор или каде што тој или член на неговото потесно семејство имаат материјален или друг интерес.

Член 10

Во вршењето на работите на инспекцискиот надзор, инспекторот е овластен, во секое време на денот и ноќта, да влезе во просториите на работодавецот, без претходно најавување и без оглед на работното време на работодавецот.

Веднаш по влегувањето, инспекторот е должен, за своето присуство да го извести рабоводниот орган, односно законскиот застапник или друг овластен работник на работодавецот, доколку истите се присутни во просториите на работодавецот. Отсуството на тоа лице не може да биде пречка за вршење на инспекциски надзор.

Работодавецот е должен, на инспекторот да му овозможи непречено вршење на надзорот и на негово барање да му даде односно да му достави на определено место и во определено време, списи, акти, информации и други податоци, потребни за вршење на инспекцискиот надзор.

Член 11

Во вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот има право да влегува и да ги прегледува сите работни простории и работни места и да направи увид во сите делови на техничко-технолошкиот процес на трудот, на средствата за работа, на заштитните средства и опрема, на условите за работа, на деловните книги, исправите, договорите и другите документи и акти на работодавецот.

Во постапката на инспекцискиот надзор, инспекторот е овластен да прибира потребни податоци и информации, да зема изјави од работници, да издава усмени и писмени наредби и по потреба да побара асистенција од надлежен државен орган.

Инспекторот е овластен, во постапката на инспекцискиот надзор да бара лични исправи (лична карта, пасош и слично) од лицата затекнати на работа кај работодавецот, кои се должни бараните исправи да ги дадат на увид.

Усмената наредба треба да биде записнички констатирана и по истата, во рок од 24 часа, мора да се донесе решение.

Член 12

Инспекторот може привремено да земе документација на работодавецот која е потребна за обезбедување на доказите и утврдување на фактичката состојба во областа за која се врши надзор.

Одземената документација во смисла на став 1 од овој член може да се задржи најмногу осум дена.

При одземањето на документацијата, инспекторот ќе му издаде на работодавецот потврда, во која е назначена одземената документација и рокот на нејзиното враќање.

Член 13

Инспекторот е должен најмалку еднаш годишно да изврши инспекциски надзор над примената на прописите за работни односи и заштита при работа кај работодавците во областа на индустријата, трговијата, градежништвото, земјоделството, шумарството, сообраќајот, комуналните дејности, занаетчиството, угостителството и во училишните и факултетските работилници и лаборатории за практична настава, а кај другите работодавци, според програмата за работа, најмалку еднаш во три години.

Член 13-а

Инспекторатот во функција на вршење на инспекциски надзор соработува и користи податоци од евиденцијата на други органи и институции.

Член 14

Инспекторот е должен да состави записник за извршениот инспекциски надзор кој содржи податоци, особено за денот и часот на инспекцискиот надзор, работодавецот, констатираната состојба и изречените мерки.

Примерок од записникот за извршениот инспекциски надзор му се предава односно доставува на работодавецот.

Член 15

Инспекторот е должен, во текот на траењето и по престанокот на неговата функција, да ги чува како службена тајна сите податоци што ги дознал при вршењето на надзорот, кои со пропис или со општ акт на работодавецот се утврдени како државна, воена, службена или деловна тајна, податоците за работникот кој ја поднел пријавата за сторените повреди на прописите, како и податокот дека надзорот се презема и врши врз основа на пријава.

Работодавецот е должен, при вршењето на инспекцискиот надзор, да го предупреди инспекторот за тоа што се смета во прописите, односно неговите акти за државна, воена, службена и деловна тајна.

Член 16

Инспекторот е должен да го земе во постапка секое барање на работникот заради остварување, односно заштита на правата од работниот однос и заштита при работа.

Барањето од став 1 на овој член, работникот може да го поднесе писмено или да го изјави усмено пред инспекторот.

Инспекторот е должен, на подносителот на барањето, да му достави писмено известување за утврдената состојба.

Инспекциска заштита, односно интервенција во согласност со одредбите на овој закон може да побараат и лицата пријавени на јавен оглас заради вработување.

Член 17

Во согласност со закон заради отстранување на утврдените неправилности инспекторот има право и обврска на субјектот на надзорот:

- 1) со решение да му изрече опомена, во определен рок да ги отстрани неправилностите и недостатоците утврдени со записник.
- 2) да му нареди да преземе соодветни мерки и активности во рокот кој ќе го определи инспекторот и
- 3) да забрани работа во работна просторија, на дел од техничка технолошка целина, на одделно работно место или на орудије за работа.

Член 17-а

Инспекторот води евиденција за изречените опомени.

Начинот на водење на евиденцијата од ставот 1 на овој член, ја пропишува министерот за труд и социјална политика.

Член 18

Кога во согласност со закон, инспекторот со решение ќе ја забрани работата на работодавецот во целина, во негов дел кој претставува техничко-технолошка целина, на одделено работно место или на орудије за работа на механизирани погон, ќе изврши запечатување на истите.

Запечатувањето на став 1 на овој член се означува со жиг на инспекцијата на труд.

Содржината и формата на жигот ја определува министерот за труд и социјална политика.

Заради отстранување на утврдените неправилности и недостатоци, поради кои е изречена забраната за работа, по писмено барање на работодавецот, инспекторот ќе изврши отпечатување на работните простории и места, односно на орудилата за работа на механизирани погон.

Член 19

Против решението на инспекторот за труд може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

По жалбата против решението на инспекторот одлучува Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочна постапка.

Против конечното решение на инспекторот на трудот, донесено по барање на работник за одложување од извршување на конечна одлука на работодавачот, за која се води работен спор пред надлежен суд, не може да се поведе управен спор.

Член 20

Ако повредата на прописот претставува прекршок или кривично дело, инспекторот е должен до надлежниот орган да поднесе барање, односно пријава за поведување на соодветна постапка.

Органот на кој му е поднесено барањето, односно пријавата од став 1 на овој член е должен, за својата одлука да го извести инспекторот.

Кога инспекторот ќе утврди повреда на пропис од надлежност на друг орган, должен е за тоа да го извести надлежниот орган.

Член 21

Врз основа на известување за смртен случај, колективна повреда и потешка повреда на работа, како и за недостатоци во примената на прописите за заштита при работа кои ја загрозуваат или би можеле да ја загрозат безбедноста на работниците при работа, инспекторот е должен веднаш да изврши увид на лице место заради преземање на соодветни мерки.

Упатство за вршење на увид на смртни случаи, колективни и потешки повреди на работа, донесува министерот за труд и социјална политика.

Инспекторот е должен да го извести директорот на Државниот инспекторат за труд за секој смртен случај, колективна повреда и потешка повреда на работа, веднаш по нивното случување.

Член 22

(1) Глоба во износ 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на микро и мал работодавач - правно лице, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност на среден работодавач - правно лице и глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност на голем работодавач - правно лице, ако:

- 1) го спречи, односно попречува инспекторот во вршењето на работите на инспекцискиот надзор (членови 10, 11 и 12 од овој закон) и
- 2) ги отпечати запечатените работни простории, работни места или орудија за работа на механизирани погон на работодавецот (член 18 ставови (1) и (2) од овој закон).

(2) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице кај микро и мал работодавач, глоба во износ од 400 евра во денарска противвредност кај среден работодавач и глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност кај голем работодавач.

(3) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на работодавач - физичко лице.

(4) За прекршокот од ставот (1) на овој член, на одговорното лице кај работодавачот ќе му се изрече и мерка забрана на вршење на професија, дејност или должност од најмалку три дена до најмногу една година. Забраната за вршење на професија, дејност или должност може да се замени со паричен надоместок, само во случај кога прекршокот е сторен за прв пат. Паричниот надоместок претставува двоен износ од износот на одмерената глоба, кој сторителот е должен да го плати во рок од три дена од денот кој му е определен во решението.

Член 22-а

(1) Инспекторот за прекршоците од членот 22 од овој закон, пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка, е должен на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог, согласно со Законот за прекршоците.

(2) Ако сторителот ја плати глобата во рок од осум дена од денот на издавањето на прекршочниот платен налог, ќе плати половина од предвидената глоба, а доколку не ја плати во предвидениот рок, овластеното службено лице ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка до надлежниот орган.

(3) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ја пропишува министерот надлежен за работите од областа на трудот.

Член 22-б

За прекршоците од членот 22 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.

Член 23

Министерот за труд и социјална политика, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе ги пропише:
- упатството за вршење увид на смртни случаи, колективни и потешки повреди на работа и
- содржината и формата на жигот.

Член 24

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за инспекцијата на трудот („Службен весник на СРМ“ број 31/85, 51/88, 23/90, 17/91 и „Службен весник на Република Македонија“ број 32/93), освен одредбите од членовите 16, 17, 18, 19 и 26 став 3.

Член 25

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.